

Υποβολή στην Πλατφόρμα ΙΕΠ – Δράση Τοπικής Γεωγραφίας

(Αρ. πρωτ. αίτησης στο ΙΕΠ : 6057/17-04-2025)

Τίτλος Προγράμματος

Υδάτινοι Θησαυροί της Περιοχής μας: Πηγή Ζωής και Πολιτισμού

Επίπεδο/Βαθμίδα

Γυμνάσιο

Γνωστικό Αντικείμενο

Γεωγραφία / Βιολογία

Τάξεις

Α' Γυμνασίου, Β' Γυμνασίου

Τρόπος Υλοποίησης

Διά ζώσης και Διαδικτυακά

Πρόγραμμα Σπουδών

Σύνδεση με το Πρόγραμμα Σπουδών του 2023: Βιολογία, Γεωγραφία, Μαθηματικά

17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

- Στόχος 6: Καθαρό Νερό και Αποχέτευση
- Στόχος 11: Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες
- Στόχος 13: Δράση για το Κλίμα
- Στόχος 15: Ζωή στη Στεριά

Λέξεις που προσδιορίζουν το πρόγραμμα

Φλώρινα, Λίμνες, Υγροβιότοπος, Βιοποικιλότητα, Οικοσύστημα

Θεματική Ενότητα (Εργαστήρια Δεξιοτήτων)

Περιβαλλοντική εκπαίδευση – Βιώσιμη ανάπτυξη – Προστασία υδροτόπων

Σύντομη Περιγραφή του Προγράμματος

Το πρόγραμμα στοχεύει στην κατανόηση της σημασίας των λιμνών της περιοχής των μαθητών και μαθητριών, ως φυσικών οικοσυστημάτων, πεδίων επιστημονικής έρευνας και πηγών ζωής για τις τοπικές κοινωνίες. Μέσα από δράσεις πεδίου, εκπαιδευτικές επισκέψεις και χρήση ψηφιακών εργαλείων, οι μαθητές και οι μαθήτριες θα ευαισθητοποιηθούν για την ανάγκη προστασίας των υδροτόπων, αποκτώντας ταυτόχρονα δεξιότητες συνεργασίας, έρευνας και δημιουργικής παρουσίασης.

Το πρόγραμμα «Υδάτινοι Θησαυροί της Περιοχής μας: Πηγή Ζωής και Πολιτισμού» αποτελεί μια διεπιστημονική εκπαιδευτική δράση που εστιάζει στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών και μαθητριών του Γυμνασίου μέσα από την εξερεύνηση και μελέτη των λιμνών και των υδροτόπων της ευρύτερης περιοχής τους (εν προκειμένω της Φλώρινας και των γειτονικών περιοχών). Σκοπός του προγράμματος είναι οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν το φυσικό και πολιτιστικό πλούτο που συνδέεται με τα υδάτινα οικοσυστήματα, να κατανοήσουν τους κινδύνους που τα απειλούν και να αναλάβουν δράσεις με στόχο την προστασία και ανάδειξή τους. Το πρόγραμμα υλοποιείται σε φάσεις, με εναλλαγή βιωματικών, συνεργατικών και ερευνητικών μεθόδων, δίνοντας έμφαση στη συμμετοχικότητα, την ενίσχυση της κριτικής σκέψης και τη χρήση ψηφιακών εργαλείων. Οι μαθητές, οργανωμένοι σε ομάδες εργασίας, μελετούν τις λίμνες της περιοχής (π.χ. Βεγορίτιδα, Μικρή και Μεγάλη Πρέσπα, Ζάζαρη, Χειμαδίτιδα), τις οικολογικές και οικονομικές λειτουργίες τους, τις ανθρώπινες παρεμβάσεις, αλλά και τη σχέση τους με την τοπική ιστορία και τον πολιτισμό. Η δράση συνδέεται άμεσα με το Πρόγραμμα Σπουδών της Βιολογίας και της Γεωγραφίας (2023), ενσωματώνει στοιχεία από τα Μαθηματικά (μέτρηση – ανάλυση δεδομένων), και προάγει στόχους βιώσιμης ανάπτυξης (SDGs), όπως το Καθαρό Νερό και Αποχέτευση (Στόχος 6), τις Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες (Στόχος 11), τη Δράση για το Κλίμα (Στόχος 13) και τη Ζωή στη Στεριά (Στόχος 15).

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος, οι μαθητές/τριες:

Συλλέγουν δεδομένα από επιτόπιες επισκέψεις (δείγματα, φωτογραφίες, συνεντεύξεις).

Επικοινωνούν με τοπικούς φορείς (ΚΕΠΕΑ, Δήμος, Αντιπεριφέρειες, επιστημονικούς φορείς).

Δημιουργούν πρωτότυπο υλικό όπως: διαδραστικό φωτογραφικό χάρτη, ερευνητική παρουσίαση, podcasts, ψηφιακό ημερολόγιο δράσης, βίντεο και σχολική εφημερίδα.

Αναλαμβάνουν τη διάχυση του έργου τους στην εκπαιδευτική κοινότητα και την τοπική κοινωνία, μέσω εκθέσεων, εκδηλώσεων, ψηφιακής δημοσίευσης και διαδικτυακών παρουσιάσεων.

Η παιδαγωγική του πλαισίου στηρίζεται σε αρχές διερευνητικής και βιωματικής μάθησης, προάγοντας τις δεξιότητες του 21ου αιώνα: επικοινωνία, συνεργασία, δημιουργικότητα, κριτική σκέψη και χρήση ψηφιακής τεχνολογίας.

Η δράση στοχεύει όχι μόνο στη γνωστική ενδυνάμωση των μαθητών σε περιβαλλοντικά και κοινωνικά θέματα, αλλά και στην ενίσχυση της προσωπικής σχέσης με τον τόπο, ενδυναμώνοντας τη συμμετοχή τους ως ενεργοί πολίτες με περιβαλλοντική και πολιτισμική συνείδηση.

Η ολοκλήρωση του προγράμματος επιδιώκει να αφήσει αποτύπωμα ευαισθητοποίησης τόσο εντός όσο και εκτός σχολείου, θέτοντας τις βάσεις για μια διαρκή εμπλοκή των μαθητών στη βιώσιμη ανάπτυξη της κοινότητας.

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

- Ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης.
- Κατανόηση της σημασίας των λιμνών ως φυσικών και οικονομικών πόρων
- Εξοικείωση με μεθόδους έρευνας και ανάλυσης δεδομένων.
- Ενίσχυση δεξιοτήτων συνεργασίας και επικοινωνίας
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων χρήσης ψηφιακών εργαλείων παρουσίασης και επεξεργασίας υλικού.

Οι μαθητές/τριες αναμένεται:

-Να αναπτύξουν περιβαλλοντική συνείδηση, μέσα από βιωματική επαφή με τα τοπικά οικοσυστήματα και να ευαισθητοποιηθούν για τη σημασία της προστασίας τους.

-Να εμβαθύνουν στην κατανόηση της σημασίας των λιμνών και των υγροτόπων ως φυσικών οικοσυστημάτων, αποθεμάτων βιοποικιλότητας και πολύτιμων οικονομικών πόρων για τις τοπικές κοινωνίες.

-Να αναλάβουν δράσεις έρευνας πεδίου, όπως η συλλογή δεδομένων, η διεξαγωγή συνεντεύξεων και η φωτογραφική τεκμηρίωση, και να εξοικειωθούν με βασικές μεθόδους επιστημονικής έρευνας και ανάλυσης.

-Να συνεργαστούν σε ομάδες και να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά, ενισχύοντας τον ρόλο τους μέσα σε μια συλλογική διαδικασία μάθησης και δημιουργίας.

-Να αξιοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία για την επεξεργασία, παρουσίαση και διάχυση του υλικού τους (π.χ. χάρτες, παρουσιάσεις, podcast, ψηφιακό ημερολόγιο), αναπτύσσοντας δεξιότητες του 21ου αιώνα.

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Δράσεις/Ικανότητες των μαθητών/μαθητριών	Ενδεικτικά Κριτήρια Αξιολόγησης
Ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης	...να αναπτύξουν υπεύθυνη στάση απέναντι στο φυσικό περιβάλλον και να ευαισθητοποιηθούν για την προστασία των υγροτόπων.	<ul style="list-style-type: none">• Εκφράζουν προσωπικές απόψεις και συναισθήματα για το περιβάλλον.• Αναγνωρίζουν και περιγράφουν απειλές για τα υδάτινα οικοσυστήματα.• Συμμετέχουν ενεργά σε δράσεις προστασίας (π.χ. καθαρισμός, ενημερωτικές αφίσες).
Κατανόηση της σημασίας των λιμνών ως φυσικών και οικονομικών πόρων	...να εμβαθύνουν στις λειτουργίες και τη σημασία των λιμνών τόσο ως οικολογικών όσο και ως παραγωγικών συστημάτων.	<ul style="list-style-type: none">• Καταγράφουν οικολογικά και οικονομικά χαρακτηριστικά των λιμνών.• Αναλύουν τη σχέση τοπικής κοινωνίας και υγροτόπων.• Συνδέουν τις πληροφορίες με τοπικά επαγγέλματα και δραστηριότητες.

Εξοικείωση με μεθόδους έρευνας και ανάλυσης δεδομένων	...να αναλάβουν δράσεις έρευνας πεδίου και να συλλέξουν, καταγράψουν και οργανώσουν δεδομένα.	<ul style="list-style-type: none"> • Συγκροτούν και εφαρμόζουν σχέδιο παρατήρησης/συνέντευξης. • Παρουσιάζουν δεδομένα με γραφήματα, πίνακες ή χάρτες. • Εντοπίζουν τάσεις ή προβλήματα μέσα από τις πληροφορίες που συνέλεξαν.
Ενίσχυση δεξιοτήτων συνεργασίας και επικοινωνίας	...να συνεργαστούν αρμονικά στις ομάδες και να επικοινωνήσουν τα ευρήματά τους με σαφήνεια.	<ul style="list-style-type: none"> • Συμμετέχουν ενεργά και ισοτίμα στις εργασίες ομάδας. • Τηρούν τους ρόλους και το χρονοδιάγραμμα της ομάδας. • Παρουσιάζουν με σαφήνεια και ακρίβεια το τελικό προϊόν σε κοινό.
Ανάπτυξη δεξιοτήτων χρήσης ψηφιακών εργαλείων	...να χρησιμοποιήσουν εργαλεία ΤΠΕ για την επεξεργασία και παρουσίαση των δεδομένων και των δράσεών τους.	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργούν οπτικό/ψηφιακό υλικό (παρουσιάσεις, βίντεο, podcast, blog). • Χειρίζονται βασικές λειτουργίες επεξεργασίας κειμένου, εικόνας, ήχου. • Χρησιμοποιούν ψηφιακές πλατφόρμες για επικοινωνία και διάχυση αποτελεσμάτων.

Πεδίο Υλοποίησης

- Προορισμοί σε απόσταση από το σχολείο (απαιτείται η μετάβαση με συγκοινωνιακό μέσο
- Ο Ψηφιακός χώρος διαδικτύου και αίθουσες σχολείου

Η υλοποίηση του προγράμματος «Υδάτινοι Θησαυροί της Περιοχής μας: Πηγή Ζωής και Πολιτισμού» εκτείνεται σε δύο βασικούς άξονες δράσης:

1. Δράσεις Εκτός Σχολείου – Πεδία Περιβαλλοντικής Παρατήρησης και Έρευνας

Οι μαθητές/τριες συμμετέχουν σε οργανωμένες επισκέψεις σε υγροτοπικά οικοσυστήματα της περιοχής (π.χ. λίμνες Βεγορίτιδα, Μικρή και Μεγάλη Πρέσπα, Ζάζαρη, Χειμαδίτιδα), οι οποίες απαιτούν μετάβαση με συγκοινωνιακό μέσο. Οι δράσεις που υλοποιούνται σε αυτούς τους προορισμούς περιλαμβάνουν:

- Παρατήρηση και καταγραφή στοιχείων του τοπίου, της πανίδας και της χλωρίδας.
- Συλλογή επιτόπιων πληροφοριών (π.χ. νερό, ρύπανση, είδη βιοποικιλότητας).
- Συνεντεύξεις με τοπικούς επαγγελματίες ή εκπροσώπους φορέων (ψαράδες, γεωπόνους, τοπική αυτοδιοίκηση, φορείς διαχείρισης).
- Φωτογράφιση και τεκμηρίωση των ευρημάτων με στόχο τη δημιουργία φωτογραφικού και χαρτογραφικού υλικού.
- Εμπειρική κατανόηση της οικολογικής, κοινωνικής και οικονομικής σημασίας των υγροτόπων της Φλώρινας.

2. Ενδοσχολικές και Ψηφιακές Δραστηριότητες – Χώροι Μάθησης, Δημιουργίας και Διάχυσης

Στις αίθουσες του σχολείου και σε ψηφιακές πλατφόρμες (π.χ. e-me, Padlet, Canva, Google Forms, PowerPoint), οι μαθητές/τριες:

- Επεξεργάζονται το υλικό που συνέλεξαν από το πεδίο (δεδομένα, φωτογραφίες, συνεντεύξεις).
- Συνεργάζονται σε ομάδες για τη δημιουργία παρουσιάσεων, αφισών, πολυμεσικών αφηγήσεων και άρθρων.
- Συμμετέχουν σε διαθεματικές εργασίες με σύνδεση Γεωγραφίας, Βιολογίας και Μαθηματικών.
- Παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους στην τάξη ή σε κοινότητες μάθησης.
- Δημιουργούν σχολική εφημερίδα, βίντεο, podcast και ψηφιακό ημερολόγιο με τις δράσεις του προγράμματος.
- Αλληλεπιδρούν με άλλα σχολεία ή κοινότητες μέσω διαδικτυακών παρουσιάσεων ή κοινών εκδηλώσεων.

Αυτός ο διττός τρόπος υλοποίησης προσφέρει στους μαθητές/τριες βιωματική προσέγγιση της γνώσης, σύνδεση της θεωρίας με την πράξη και καλλιέργεια δεξιοτήτων ενεργού πολίτη, περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένου και κοινωνικά υπεύθυνου.

Φάσεις Υλοποίησης

Διερεύνηση (3 διδακτικές ώρες)

- Παρουσίαση του θέματος.
- Συζήτηση σχετικά με τις λίμνες της περιοχής.
- Καταιγισμός ιδεών και δημιουργία ομάδων.

1η Διδακτική Ώρα – Εισαγωγή και Ενεργοποίηση Γνώσεων

Δραστηριότητες:

- Παρουσίαση του γενικού θέματος από τον/την εκπαιδευτικό, με τη χρήση εννοιολογικού χάρτη ή/και προβολής εικόνων/βίντεο (π.χ. drone λήψεις λιμνών, φωτογραφίες από τοπικά οικοσυστήματα).
- Συζήτηση στην ολομέλεια: Τι γνωρίζουμε για τις λίμνες της περιοχής μας; Έχουν κάποια σημασία για τη ζωή μας;
- Ανάσχυση προηγούμενων εμπειριών και γνώσεων από μαθήματα Βιολογίας, Γεωγραφίας, Εργαστηρίων Δεξιοτήτων ή και προσωπικών βιωμάτων (π.χ. εκδρομές, οικογενειακές αφηγήσεις).
- Προβολή ερωτημάτων-προβληματισμών: Τι προβλήματα αντιμετωπίζουν οι λίμνες σήμερα; Ποιος είναι υπεύθυνος για την προστασία τους;

2η Διδακτική Ώρα – Καταιγισμός Ιδεών και Συλλογική Διερεύνηση

Δραστηριότητες:

- Καταιγισμός ιδεών (brainstorming) με τη βοήθεια του πίνακα ή ψηφιακού εργαλείου (π.χ. Padlet):
Τι θέματα μπορούμε να ερευνήσουμε;
Τι προκλήσεις ή προβλήματα υπάρχουν;
Πού και πώς θα μπορούσαμε να παρέμβουμε;
- Ομαδικός εντοπισμός θεματικών περιοχών ενδιαφέροντος:
Βιοποικιλότητα, Ρύπανση, Κλιματική αλλαγή, Ανθρώπινη δραστηριότητα, Οικονομία/τουρισμός, Πολιτιστική διάσταση.
- Σύνδεση των θεμάτων με θεματικά πεδία των Δράσεων Ενεργού Πολίτη (π.χ. περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, τοπική ανάπτυξη, βιώσιμη κοινότητα).
- Συζήτηση για τρόπους έρευνας: Τι μπορούμε να αναζητήσουμε; Ποιες πηγές είναι αξιόπιστες; Ποιοι φορείς θα μπορούσαν να μας βοηθήσουν;

3η Διδακτική Ώρα – Συγκρότηση Ομάδων και Προκαταρκτική Έρευνα.

Δραστηριότητες:

- Δημιουργία ερευνητικών ομάδων βάσει ενδιαφερόντων των μαθητών/τριών (π.χ. Ομάδα Ρύπανσης, Ομάδα Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Ομάδα Ψηφιακής Καταγραφής κ.ά.).
- Διατύπωση αρχικών ερευνητικών ερωτημάτων από κάθε ομάδα, π.χ.:
Ποια είδη απειλούνται στη λίμνη Πρέσπα;
Πώς επηρεάζει η τουριστική δραστηριότητα τη λίμνη Ζάζαρη;
Πώς συμμετέχουν οι κάτοικοι στη διατήρηση του οικοσυστήματος;
- Ανάθεση μικρής έρευνας για το σπίτι ή στο σχολείο, π.χ. αναζήτηση άρθρων, στατιστικών, εικόνων ή επικοινωνία με τοπικούς φορείς (π.χ. Δήμοι, ΚΕΠΕΑ).
- Συμφωνία στο προκαταρκτικό σχέδιο εργασίας (τι θα ερευνήσει κάθε ομάδα, πώς θα οργανωθεί, ποιες πηγές θα χρησιμοποιήσει).
- Χρήση εντύπων ή ψηφιακών φύλλων διερεύνησης για την τεκμηρίωση του προβληματισμού.

Προετοιμασία - Σχεδιασμός (4 διδακτικές ώρες)

- Καταμερισμός ρόλων και αναζήτηση υλικού
- Επαφή με ειδικούς και φορείς (τοπικά ΚΕΠΕΑ, Δήμοι, Αντιπεριφέρεια)
- Συγκέντρωση στοιχείων για τη ρύπανση και την οικονομική αξία των λιμνών

1η Διδακτική Ώρα – Καταμερισμός Ρόλων και Καθορισμός Τελικού Στόχου της Δράσης

Δραστηριότητες:

- Συλλογική επανάληψη των ερωτημάτων που προέκυψαν από το στάδιο της διερεύνησης.
- Αποσαφήνιση του στόχου της δράσης (π.χ. ευαισθητοποίηση για τη ρύπανση, δημιουργία πληροφοριακού υλικού, παρέμβαση στον χώρο).

-Κατανομή των ρόλων εντός των ομάδων:

Ερευνητές – Συλλογή πληροφοριών/δεδομένων

Συντονιστές ομάδων – Τήρηση χρόνου/προόδου

Συντάκτες – Καταγραφή, συγγραφή υλικού

Τεχνική υποστήριξη – Ψηφιακή επεξεργασία, παρουσιάσεις

Υπεύθυνοι επικοινωνίας – Επαφή με φορείς/πρόσωπα

-Συζήτηση για πιθανούς περιορισμούς ή εμπόδια και διατύπωση εναλλακτικών σχεδίων (π.χ. Plan B: σε περίπτωση που δε δοθεί άδεια επίσκεψης σε λιμνοθάλασσα → χρήση συνεντεύξεων ή οπτικοακουστικού υλικού).

-Καταγραφή σε πρόχειρο πλάνο δράσης σε κοινό πίνακα (ψηφιακό ή έντυπο).

2η Διδακτική Ώρα – Αναζήτηση Υλικού και Έναρξη Επαφών με Φορείς

Δραστηριότητες:

-Αναζήτηση πληροφοριών μέσω διαδικτύου, βιβλιογραφίας, τοπικών αρχείων (χάρτες, στατιστικά στοιχεία, φωτογραφίες).

-Ειδική συλλογή στοιχείων για τη ρύπανση (είδη ρύπων, πηγές ρύπανσης, επιπτώσεις) και για την οικονομική σημασία των λιμνών (τουρισμός, αλιεία, αγροτική χρήση, οικοτουρισμός).

-Επιλογή και σύνταξη λίστας φορέων και ειδικών με δυνατότητα συνεργασίας:

Τοπικά ΚΕΠΕΑ

Δήμος/Αντιπεριφέρεια

Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών

Τοπικές περιβαλλοντικές οργανώσεις

-Προετοιμασία επιστολών ή αιτημάτων συνεργασίας (με χρήση ψηφιακής εφαρμογής επεξεργασίας κειμένου) και αποστολή μέσω email.

-Ανάθεση της ευθύνης επικοινωνίας με τους φορείς σε συγκεκριμένους μαθητές/τριες με καθοδήγηση από τον/την εκπαιδευτικό.

3η Διδακτική Ώρα – Οργάνωση Συγκέντρωσης και Τεκμηρίωσης Στοιχείων

.Δραστηριότητες:

-Επεξεργασία των συγκεντρωμένων δεδομένων: καταγραφή και ομαδοποίηση πληροφοριών, σχολιασμός φωτογραφιών, στατιστική απεικόνιση ρύπανσης κ.ά.

-Καθορισμός του είδους της τελικής δράσης (π.χ. δημιουργία έντυπου οδηγού, εικαστικής έκθεσης, καμπάνιας ενημέρωσης, παρεμβατικής δράσης στην κοινότητα).

-Οργάνωση και τεκμηρίωση των επιλογών με χρήση φύλλου καταγραφής:

Τι θα παρουσιάσουμε;

Σε ποιο κοινό απευθυνόμαστε;

Ποιο είναι το επιθυμητό αποτέλεσμα;

-Κατάρτιση χρονοδιαγράμματος υλοποίησης:

Πότε θα γίνουν οι δράσεις;

Τι απαιτείται (μέσα, υλικά, άδειες);

Ποιοι συμμετέχουν και με ποιον ρόλο;

4η Διδακτική Ώρα – Οριστικοποίηση Πλάνου Δράσης & Εναλλακτικών Επιλογών
Δραστηριότητες:

- Διαμόρφωση του τελικού πλάνου δράσης σε μορφή πίνακα/χρονολογίου:

Ομάδα – Στόχος – Δραστηριότητες – Χρονοδιάγραμμα – Υπεύθυνοι – Αναμενόμενα αποτελέσματα

- Πρόβλεψη εναλλακτικών σεναρίων για κάθε βασική δραστηριότητα:

Αν ακυρωθεί επίσκεψη → αξιοποίηση ψηφιακής περιήγησης

Αν δεν απαντήσει φορέας → διερεύνηση μέσω βιβλιογραφίας

- Ανάθεση των τελικών εργασιών προετοιμασίας:

Συγγραφή κειμένων, επεξεργασία φωτογραφιών, δημιουργία παρουσιάσεων, αφίσες, βίντεο, κ.ά.

- Συλλογική δέσμευση ομάδων στην υλοποίηση του σχεδίου και σύντομη αποτίμηση του σχεδιασμού (π.χ. “τι μας δυσκόλεψε, τι μάθαμε”).

Υλοποίηση (8 διδακτικές ώρες)

- Επισκέψεις σε λίμνες και συνεντεύξεις με επαγγελματίες.
- Δημιουργία διαδραστικού φωτογραφικού χάρτη.
- Εκπόνηση ερευνητικής εργασίας και παρουσίαση.

Κατά το στάδιο της υλοποίησης, οι μαθητές/τριες εφαρμόζουν το σχέδιο που εκπόνησαν κατά τη φάση της προετοιμασίας και έρχονται σε άμεση επαφή με την πραγματικότητα. Ακολουθούν συγκεκριμένες ενέργειες, οργανωμένες ανά διδακτική ώρα, ώστε να εξασφαλιστεί η βιωματική εμπλοκή όλων των συμμετεχόντων:

1η διδακτική ώρα: Προετοιμασία για την επίσκεψη πεδίου – Τελικός καταμερισμός ρόλων

Οι μαθητές/τριες συγκεντρώνονται στην τάξη για να οριστικοποιήσουν το σχέδιο δράσης. Γίνεται επανάληψη του προγραμματισμού, επιβεβαίωση του υλικού που θα χρειαστούν (φωτογραφικές μηχανές, ερωτηματολόγια, σημειωματάρια κ.ά.), και κατανομή ρόλων ανά ομάδα (π.χ. συνέντευξης, φωτογράφισης, παρατήρησης, καταγραφής δεδομένων). Γίνεται εξάσκηση στις ερωτήσεις των συνεντεύξεων και συμφωνία στον τρόπο προσέγγισης των συνομιλητών.

Δραστηριότητες:

- Ανασκόπηση του σχεδίου εξόρμησης με καθοδήγηση του/της εκπαιδευτικού.

- Καταγραφή ρόλων κάθε μαθητή/τριας εντός της ομάδας (π.χ. υπεύθυνος φωτογραφίας, σημειώσεων, συνέντευξης, χρονομέτρησης).

- Προετοιμασία και εξάσκηση σε ερωτήσεις συνεντεύξεων προς επαγγελματίες.

- Δημιουργία λίστας απαραίτητου εξοπλισμού (κινητά, σημειωματάρια, μαρκαδόροι, tablet).

- Συζήτηση για τον κώδικα δεοντολογίας (σεβασμός στον χώρο, στους ανθρώπους, προστασία προσωπικών δεδομένων).

2η διδακτική ώρα: Επίσκεψη πεδίου – Παρατήρηση και καταγραφή του φυσικού περιβάλλοντος

Η ομάδα μεταβαίνει στη λίμνη (π.χ. Βεγορίτιδα, Ζάζαρη, Χειμαδίτιδα). Οι μαθητές/τριες παρατηρούν το οικοσύστημα, καταγράφουν τη χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής, εντοπίζουν σημεία ρύπανσης

και φωτογραφίζουν σημαντικά στοιχεία. Ορισμένες ομάδες σημειώνουν την κατάσταση του περιβάλλοντος, παρακολουθούν την ανθρώπινη δραστηριότητα και αλληλεπιδρούν με τον χώρο.

Δραστηριότητες:

- Ομαδική παρατήρηση του τοπίου: καταγραφή ειδών χλωρίδας και πανίδας.
- Φωτογράφιση χαρακτηριστικών σημείων της λίμνης (νερά, όχθες, ανθρώπινες παρεμβάσεις).
- Συμπλήρωση φύλλου παρατήρησης: "Περιγράψω το τοπίο με τις αισθήσεις μου".
- Καταγραφή πιθανών ενδείξεων ρύπανσης (σκουπίδια, οσμές, χρώμα νερού, κ.λπ.).
- Δημιουργία πρόχειρου χάρτη/σχεδίου της διαδρομής γύρω από τη λίμνη.

3η διδακτική ώρα: Επίσκεψη πεδίου – Διενέργεια συνεντεύξεων με επαγγελματίες και φορείς

Οι ομάδες συναντούν επαγγελματίες (ψαράδες, γεωπόνους, εργαζόμενους στον δήμο ή στο ΚΕΠΕΑ) και πραγματοποιούν συνεντεύξεις βάσει των ερωτημάτων που είχαν προετοιμάσει. Καταγράφουν απαντήσεις, παίρνουν φωτογραφίες, και αποκομίζουν πληροφορίες σχετικές με τη ρύπανση, τη διαχείριση και την οικονομική σημασία της λίμνης.

Δραστηριότητες:

- Πραγματοποίηση ημιδομημένων συνεντεύξεων με: ψαράδες, γεωπόνους, δημοτικούς υπαλλήλους ή μέλη ΚΕΠΕΑ.
- Καταγραφή απαντήσεων σε φύλλο συνέντευξης ή με χρήση κινητού/tablet (με συναίνεση).
- Φωτογράφιση του επαγγελματικού χώρου ή δραστηριότητας του συνεντευξιαζόμενου.
- Συζήτηση εντός ομάδας για τα πιο ενδιαφέροντα σημεία των απαντήσεων.

4η διδακτική ώρα: Πρώτη ανάλυση και οργάνωση του υλικού – Αποφόρτιση

Επιστρέφοντας στο σχολείο, οι ομάδες συγκεντρώνουν το υλικό τους, μοιράζονται δεδομένα, μεταγράφουν συνεντεύξεις, ταξινομούν φωτογραφίες και εντοπίζουν βασικές θεματικές (π.χ. απειλές στο περιβάλλον, δυνατότητες αξιοποίησης, εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών). Είναι η φάση κατά την οποία οι πληροφορίες αρχίζουν να αποκτούν νόημα μέσα από τη συνεργατική ανάλυση.

Δραστηριότητες:

- Συγκέντρωση και ταξινόμηση φωτογραφιών, σημειώσεων και ηχογραφήσεων.
- Δημιουργία θεματικών φακέλων (ρύπανση, ανθρώπινες δραστηριότητες, φυσική ομορφιά).
- Μεταγραφή επιλεγμένων αποσπασμάτων από συνεντεύξεις.
- Σύντομος γραπτός ή προφορικός αναστοχασμός: "Τι με εντυπωσίασε περισσότερο;".
- Συλλογική δημιουργία ενός "σύννεφου λέξεων" με έννοιες που αποτυπώθηκαν.

5η διδακτική ώρα: Δημιουργία διαδραστικού φωτογραφικού χάρτη

Με τη χρήση εργαλείων όπως Google Maps, Canva ή Genially, οι μαθητές/τριες δημιουργούν έναν ψηφιακό χάρτη με τα σημεία ενδιαφέροντος της λίμνης. Τοποθετούν φωτογραφίες, αποσπάσματα

από τις συνεντεύξεις και σύντομες περιγραφές με σκοπό την οπτικοποίηση και την παρουσίαση της δράσης σε διαδραστική μορφή.

Δραστηριότητες:

- Χρήση Google Maps, Genially ή Canva για την προσθήκη σημείων ενδιαφέροντος στον χάρτη.
- Εισαγωγή φωτογραφιών, λεζαντών και σύντομων περιγραφών.
- Αντιστοίχιση σημείων στον χάρτη με δεδομένα από τις συνεντεύξεις ή παρατηρήσεις.
- Καλλιτεχνική επιμέλεια του ψηφιακού χάρτη (χρώματα, πλαίσια, τίτλοι).
- Συζήτηση για το πώς η ψηφιακή αφήγηση βοηθά στη διάχυση ενός περιβαλλοντικού μηνύματος.

6η διδακτική ώρα: Εκπόνηση ερευνητικής εργασίας

Οι ομάδες αναλαμβάνουν τη συγγραφή της ερευνητικής εργασίας που βασίζεται στα δεδομένα της εξόρμησης. Το περιεχόμενο οργανώνεται σε επιμέρους ενότητες όπως: οικολογικά χαρακτηριστικά της λίμνης, μορφές ρύπανσης και απειλών, κοινωνικοοικονομική σημασία, απόψεις των τοπικών κατοίκων και φορέων. Η συγγραφή γίνεται με συνεργατικό τρόπο και εναλλαγή ρόλων.

Δραστηριότητες:

- Δημιουργία σχεδιαγράμματος για την εργασία (εισαγωγή, μεθοδολογία, δεδομένα, συμπεράσματα).
- Ανάθεση συγγραφής επιμέρους τμημάτων της εργασίας ανά ομάδα.
- Ενσωμάτωση αποσπασμάτων συνεντεύξεων και φωτογραφιών στο κείμενο.
- Καταγραφή βιβλιογραφικών ή διαδικτυακών πηγών (όπου απαιτείται).
- Ανταλλαγή κειμένων μεταξύ ομάδων για διορθώσεις και προτάσεις βελτίωσης.

7η διδακτική ώρα: Δημιουργία πολυτροπικής παρουσίασης

Οι μαθητές/τριες προετοιμάζουν οπτικοακουστικό υλικό για την τελική παρουσίαση. Δημιουργούν διαφάνειες PowerPoint, αφίσες ή μικρό βίντεο με ενσωματωμένες φωτογραφίες, γραπτά αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις και σχολιασμό. Η κάθε ομάδα επιμελείται το υλικό της ώστε να είναι συνεκτικό, αισθητικά άρτιο και επικοινωνιακά σαφές.

Δραστηριότητες:

- Δημιουργία παρουσίασης (π.χ. PowerPoint, Prezi ή Canva).
- Επιμέλεια κειμένων, επιλογή φωτογραφιών και εισαγωγή αποσπασμάτων ή ήχων.
- Σχεδίαση διαφανειών για το κάθε σκέλος της δράσης (παρατήρηση, συνέντευξη, χάρτης).
- Συγγραφή τίτλων, περιλήψεων και σύντομων αφηγηματικών σχολίων.
- Προσθήκη QR code ή συνδέσμου προς τον διαδραστικό χάρτη.

8η διδακτική ώρα: Πρόβα παρουσίασης – Τελικές διορθώσεις

Πραγματοποιείται πρόβα της τελικής παρουσίασης μπροστά σε συμμαθητές ή στον/στην εκπαιδευτικό. Δίνονται ανατροφοδοτήσεις, γίνονται διορθώσεις σε κείμενα, σχεδιαγράμματα ή

διαφάνειες, και συντονίζονται οι ομάδες για τη δημόσια παρουσίαση της δουλειάς τους. Ο στόχος είναι η καλλιέργεια της αυτοπεποίθησης, της ακρίβειας και της σαφούς επικοινωνίας

Δραστηριότητες:

- Αναπαράσταση της παρουσίασης μπροστά σε συμμαθητές ή άλλες ομάδες.
- Συλλογή σχολίων και παρατηρήσεων από συμμαθητές/τριες ή τον/την εκπαιδευτικό.
- Τελικές διορθώσεις στα γραφικά και στη ροή της παρουσίασης.
- Καθορισμός ρόλων για την παρουσίαση (ποιος/ποια θα μιλήσει για τι).
- Ενίσχυση της αυτοπεποίθησης μέσω ενθάρρυνσης και υποστηρικτικής κριτικής.

Επικοινωνία-Διάχυση (3 διδακτικές ώρες)

1η Διδακτική Ώρα – Προετοιμασία των Μέσων Διάχυσης και Κατανομή Ρόλων

Δραστηριότητες:

- Παρουσίαση από τον/την εκπαιδευτικό πιθανών μορφών διάχυσης: έκθεση, εφημερίδα, blog, βίντεο, παρουσίαση σε άλλο σχολείο κ.λπ.
- Συζήτηση και επιλογή του κατάλληλου ή συνδυασμού μέσων (ανάλογα με το κοινό, τον χώρο και τη διαθεσιμότητα χρόνου/πόρων).
- Καταμερισμός ρόλων:
Συντακτική ομάδα για άρθρα, συνεντεύξεις και λεζάντες.
Δημιουργική ομάδα για αφίσες, φωτογραφίες, εικαστικά έργα.
Τεχνική ομάδα για τη δημιουργία blog, podcast ή βίντεο.
Ομάδα υπεύθυνη για την παρουσίαση σε εκδήλωση ή τη φιλοξενία επισκεπτών.
- Καθορισμός ημερομηνίας υλοποίησης και ενδιάμεσων παραδοτέων ανά ομάδα.

2η Διδακτική Ώρα – Παραγωγή Περιεχομένου για την Έκθεση και τα Ψηφιακά Μέσα

Δραστηριότητες:

- Δημιουργία αφισών, λεζάντων και πινακίδων για την έκθεση (θέματα: οικολογική αξία των λιμνών, προβλήματα ρύπανσης, μαρτυρίες επαγγελματιών).
- Επιμέλεια φωτογραφιών που θα τοποθετηθούν στον εκθεσιακό χώρο.
- Σύνταξη άρθρων ή αφηγήσεων για τη σχολική εφημερίδα ή το έντυπο της δράσης.
- Δημιουργία podcast με ηχογραφήσεις από τις συνεντεύξεις ή αφηγήσεις μαθητών.
- Εγγραφή βίντεο-παρουσίασης με αποσπάσματα από τη δράση στο πεδίο, αφηγήσεις, μουσική υπόκρουση.
- Ανάρτηση αρχικών καταχωρίσεων στο σχολικό blog ή ψηφιακό ημερολόγιο (σύντομοι τίτλοι, λεζάντες, επιλογή φωτογραφιών).

3η Διδακτική Ώρα – Οργάνωση Παρουσίασης ή Εκδήλωσης Διάχυσης & Αναστοχασμός

Δραστηριότητες:

- Τοποθέτηση υλικών στον εκθεσιακό χώρο του σχολείου (π.χ. διάδρομοι, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων).
- Παρουσίαση της δράσης σε προσκεκλημένους: γονείς, μέλη της τοπικής κοινότητας, άλλους μαθητές ή συνεργαζόμενους φορείς.
- Ενημέρωση/ανάρτηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης του σχολείου ή του φορέα (με την έγκριση της Διεύθυνσης).
- Παρουσίαση της εργασίας μέσω τηλεδιάσκεψης ή ανταλλαγή με άλλα σχολεία που εργάστηκαν σε παρόμοια θεματική.
- Τελικός αναστοχασμός στην τάξη:
Πώς αισθάνθηκαν τα παιδιά;
Τι έμαθαν για τις λίμνες, για την κοινότητά τους και για τον εαυτό τους;
Τι θα έκαναν διαφορετικά σε μια επόμενη δράση;

Αναστοχασμός (2 διδακτικές ώρες)

- Οι μαθητές και οι μαθήτριες αποτιμούν τις εμπειρίες και τα συναισθήματά τους μέσα από συζήτηση.
- Εκφράζουν σκέψεις για το περιεχόμενο του προγράμματος και τη σχέση τους με τον τόπο.
- Καταγράφονται προτάσεις και ιδέες για πιθανές επόμενες δράσεις.

Η φάση του Αναστοχασμού αποτελεί κρίσιμο σημείο ολοκλήρωσης της δράσης, καθώς επιτρέπει στους/στις μαθητές/τριες να αποτιμήσουν την εμπειρία τους, να εντοπίσουν γνώσεις και συναισθήματα που απέκτησαν, και να προτείνουν τρόπους βελτίωσης ή συνέχισης της δράσης.

1η Διδακτική Ώρα – Ατομικός και Ομαδικός Αναστοχασμός & Συλλογική Αποτίμηση της Εμπειρίας

Δραστηριότητες:

- Διανομή φύλλου αναστοχασμού με ερωτήσεις όπως:
Τι καινούριο μάθατε για τις λίμνες και την τοπική κοινωνία;
Ποια στιγμή θυμάστε πιο έντονα και γιατί;
Ποιες δεξιότητες πιστεύετε ότι αναπτύξατε;
- Ατομική γραπτή συμπλήρωση.
- Ομαδική συζήτηση (4-5 άτομα): κάθε μαθητής/τρια μοιράζεται τις απαντήσεις του/της, ενώ σημειώνονται κοινά σημεία και διαφορετικές οπτικές.
- Ολομέλεια:
Συλλογική συζήτηση με ερωτήσεις όπως:
Τι σας ενθουσίασε και τι σας δυσκόλεψε;
Πώς συνεργαστήκατε; Τι πήγε καλά και τι όχι;
Αν κάναμε ξανά αυτή τη δράση, τι θα αλλάζατε;
Καταγραφή προτάσεων και σχολίων στον πίνακα ή σε χαρτί του μέτρου.

2η Διδακτική Ώρα – Δημιουργική Αποτύπωση & Επέκταση – Επόμενα Βήματα

Δραστηριότητες:

-“Τοίχος Εμπειριών”: Κάθε ομάδα δημιουργεί μια αφίσα ή κολάζ (χειροποίητο ή ψηφιακό) με λέξεις, εικόνες, σύμβολα και φράσεις που αποτυπώνουν τη συνολική εμπειρία.

Τα έργα τοποθετούνται στην τάξη ή στον διάδρομο του σχολείου.

-Συζήτηση στην ολομέλεια με ερωτήσεις όπως:

Πώς σχετίζεται η εμπειρία μας με τη ζωή στην κοινότητά μας;

Ποιο πρόβλημα εντοπίσαμε και τι μπορούμε να κάνουμε για αυτό;

Πώς θα συνεχίσουμε τη δράση μας ή θα την επεκτείνουμε;

-Καταιγισμός ιδεών: για μελλοντικές ενέργειες (π.χ. οικοτουριστικός χάρτης, συνεργασία με άλλο σχολείο, τακτική παρακολούθηση των λιμνών κ.λπ.).

-Δημιουργία “Πίνακα Επόμενων Βημάτων”: κάθε ομάδα κολλάει μία πρόταση/ιδέα με τίτλο και μικρή περιγραφή.

-Κλείσιμο με Κύκλο Συναισθημάτων: κάθε μαθητής/τρια λέει μια λέξη που περιγράφει τη συνολική του εμπειρία από το πρόγραμμα.

Εκπονήτρια Σχεδίου Δράσης : Μπούτσκου Λεμονιά